

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра цивільно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

30 *серпня* 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма: Історія та археологія

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи правознавства». Одеса, ОНУ, 2024. 23с.

Розробники:

Василевська Надія Станіславівна, доктор філософії з галузі знань 08 «Право», старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол № 1 від “02” 09 2024 р.

В.о.завідувача кафедри

(підпис)

Віктор МАСІН
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП

Гарант ОПП

(підпис)

Наталія ПЕТРОВА_

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією економіко-правового факультету:

Протокол № 2 від “05” 09 2024 р.

Голова НМК

(підпис)

Ірина ГОЛОДЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 Змістових модулів – 2 ІНДЗ – немає	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 032 Історія та археологія Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	2,3-й
		<i>Семестр</i>	
		7-й	3,5-й
		<i>Лекції</i>	
		24 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		–	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	80 год.
у т.ч. ІНДЗ*: не передбачено			
Форма підсумкового контролю: залік			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета вивчення курсу «Основи правознавства» – це формування у студентів базових знань з теорії правознавства, оволодіння студентами системою основних понять правознавства, засвоєння найважливіших положень окремих правових галузей та вироблення навичок їх застосування на практиці.

Завдання вивчення теорії правознавства, закономірностей та специфіки розвитку держави та права, основних положень Конституції України, які стосуються регламентування діяльності держави та організації суспільного життя, прав і обов'язків громадянина, ознайомлення з вузловими положеннями основних галузей права та їх застосуванням, а також ознайомити студентів із

перспективами розвитку правової системи України у зв'язку із євроінтеграційними процесами. **Важливим завданням** є створення мотивації до самонавчання та особистісного розвитку.

Предмет вивчення розкривається в структурі курсу, що вміщує два модулі.

До першого розділу включено питання, що охоплюють загальнотеоретичні поняття, принципи, функції та інші характеристики держави та права, законності та правопорядку, правопорушень та юридичної відповідальності, а також питання конституційного законодавства, що характеризують незалежність Української держави, правовий статус особи, взаємовідносини держави і особи, процеси формування та функціонування органів держави.

Другий розділ охоплює питання окремих галузей українського права: цивільного, господарського, трудового, сімейного, житлового, фінансового, адміністративного та кримінального; законодавства про правоохоронні органи, судову систему, соціальне забезпечення та про підприємницьку діяльність.

Вивчення дисципліни «Основи правознавства» ґрунтується на базових знаннях, отриманих студентами у школі та їхньому життєвому досвіді. Курс тісно пов'язаний з низкою навчальних дисциплін, шкільними курсами історії та правознавства, знання змісту яких є корисним, а інколи й необхідним для розуміння та глибокого засвоєння принципів і норм національної системи права. У свою чергу курс «Основи правознавства» закладає ґрунт для вивчення студентами інших дисциплін (історія України, політологія, соціологія, основи підприємства, основи екології).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі історії та археології при здійсненні професійної діяльності або

у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

б) загальних

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 14. Здатність формувати, зберігати та примножувати гуманістичні цінності

в) спеціальних фахових:

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання:

ПРН 04. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- основні джерела та літературу з питань курсу;
- передумови виникнення держави і права, теорії виникнення держави, форми держави;
- поняття та функції, систему, галузі та інститути права;
- систематизацію законодавства;
- основи конституційного, адміністративного, цивільного, господарського, сімейного, житлового, трудового та кримінального права;
- засвоїти вузлові поняття.

Студенти повинні сформулювати чітке уявлення про структуру національної системи права, з'ясувати особливості предмету і методу регулювання провідних галузей права України та засвоїти їх фундаментальні положення.

Завданням навчальної дисципліни є також вироблення вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів та правильного їх використання.

Студент повинен вміти:

- орієнтуватися в основах права;
- застосовувати на практиці його основні норми;
- розуміти терміни;
- орієнтуватися у джерелах та літературі з питання та використовувати їх у повсякденному житті.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Загальні положення курсу «Основи права». Основи теорії держави і права. Поняття та ознаки держави, історичні типи, форми держави. Право в системі соціальних норм суспільства. Поняття, сутність, форми і функції права

**ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ І МЕТОДИ ПРАВОЗНАВСТВА
ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ВИНИКНЕННЯ ДЕРЖАВИ І
ПРАВА**

Місце правознавства в системі суспільних наук. Поняття правознавства. Предмет науки правознавства. Структура науки правознавства. Функції науки правознавства. Методи науки правознавства.

Суспільство як система відносин індивідів та соціальних спільнот і їх організацій. Соціальні норми як регулятор людських стосунків в забезпеченні невід'ємних природних прав людини. Основні теорії походження держави – теологічна, патріархальна, договірна, теорія насильства, історико-матеріалістична. Формування політичної системи та виникнення правових норм. Право як засіб реалізації владної волі. Місце і роль правових норм в системі соціальних норм.

ТЕМА 2. СУТНІСТЬ, ОЗНАКИ, ФУНКЦІЇ, ТИПИ ТА ФОРМИ ДЕРЖАВИ

Держава: сутність, ознаки, місце в політичній системі суспільства. Функції держави, їх види, зміст та форми здійснення. Форми державного правління. Форми державного устрою. Політичні режими.

ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ ПРАВА

Поняття, ознаки та функції права. Система права, елементи системи права, їх співвідношення. Норма права. Структура норми права. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.

ТЕМА 4. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ І ВИДИ ПРАВОВІДНОСИН

Поняття, ознаки і види правовідносин. Структура правовідносин. Правосуб'єктність. Правоздатність, дієздатність та деліктоздатність. Юридичні факти, їх класифікація.

ТЕМА 5. ПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА, ПРАВОПОРУШЕННЯ І ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Правомірна поведінка, її сутність і види. Поняття та ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Поняття, види і основні принципи юридичної відповідальності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Основи конституційного права України. Основи адміністративного права України. Основи цивільного права України. Основи сімейного права України

ТЕМА 6. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Конституційне право, його структура і місце в системі права. Джерела конституційного права. Конституція як основний закон держави. Загальна характеристика Конституційного права України. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.

Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, гарантії їх дотримання.

ТЕМА 7. ЗАХИСТ ПРАВ ГРОМАДЯН ТА ОРГАНІЗАЦІЙ: ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ. СУД І НОТАРІАТ. ПРОКУРАТУРА, АДВОКАТУРА ТА ІНШІ ПРАВООХО- РОННІ ОРГАНИ

Система судових та правоохоронних органів України. Незалежність судових органів. Судовий захист прав громадян та організацій України. Здійснення правосуддя в Україні; поняття, принципи, основні завдання та ознаки. Система нотаріату. Прокуратура в системі забезпечення законності: поняття, система, основні завдання та функції. Адвокатура в Україні: поняття, основні завдання та функції. Поліція в Україні: поняття, основні завдання та функції. Служба безпеки України.

ТЕМА 8. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА

Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільно-правові відносини, їх виникнення, зміна та припинення. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Захист цивільних прав. Цивільно-правові договори та їх окремі види. Цивільно-правова відповідальність. Сімейний кодекс України, його характеристика. Умови й порядок одруження. Особисті й майнові права та обов'язки подружжя. Особисті й майнові права та обов'язки батьків і дітей

ТЕМА 9. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Трудове законодавство України. Трудове право, як галузь права. Колективний договір та його зміст. Трудовий договір. Час роботи та відпочинку. Трудова дисципліна.

ТЕМА 10. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Кодекс України про адміністративні правопорушення. Адміністративні правопорушення: поняття та ознаки, склад. Адміністративна відповідальність: поняття та особливості. Кримінальний кодекс України, його загальна характеристика. Злочин: поняття та ознаки, склад. Стадії вчинення злочину. Кримінальна відповідальність та її підстави. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	Очна форма				Заочна форма			
	разом	у тому числі			разом	у тому числі		
		л	с/п	с.р.		Л	с/п	с.р.
1	2	3	4	5	3/5	3/5	3/5	3/5

Модуль 1								
<i>Змістовий модуль I. Загальні положення курсу «Основи права». Основи теорії держави і права. Поняття та ознаки держави, історичні типи, форми держави. Право в системі соціальних норм суспільства. Поняття, сутність, форми і функції права</i>								
ТЕМА 1. Поняття, предмет і методи правознавства Основні закономірності виникнення держави і права	8	2	-	6	8	-	-	8
ТЕМА 2. Сутність, ознаки, функції, типи та форми держави	10	2	2	6	11	2	1	8
ТЕМА 3. Поняття, ознаки, сутність та форми права	6	2	2	2	8	-	-	8
ТЕМА 4. Поняття, ознаки і види правовідносин	10	2	-	8	8	-	-	8
ТЕМА 5. Правомірна поведінка, правопорушення і юридична відповідальність	12	4	2	6	11	2	1	8
Разом за ЗМ- I	46	12	6	28	46	4	2	40
Модуль 2								
<i>Змістовий модуль II. Основи конституційного права України. Судові та правоохоронні органи України. Основи цивільного та сімейного права України. Основи трудового права України.</i>								
ТЕМА 6. Загальна теорія конституційного права України	8	2	2	4	8	-	-	8
ТЕМА 7. Захист прав громадян та організацій: діяльність судових та правоохоронних органів. Суд і нотаріат. Прокуратура, адвокатура та інші правоохоронні органи.	8	2	-	6	8	-	-	8
ТЕМА 8. Основи цивільного та сімейного права	10	4	2	4	11	2	1	8
ТЕМА 9. Основи трудового права	6	2	-	4	8	-	-	8
ТЕМА 10. Основи адміністративного	12	2	2	8	9	-	1	8

та кримінального за- конодавства								
Разом за ЗМ- II	44	12	6	26	44	2	2	40
Разом	90	24	12	54	90	6	4	80

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ДОДАТОК 1)

№ з/п	Назва теми	очна	заочна
1.	ТЕМА 2. Сутність, ознаки, функції, типи та форми держави.	2	1
2.	ТЕМА 3. Поняття, ознаки, сутність та форми права	2	-
3.	ТЕМА 5. Правомірна поведінка, правопорушення і юридична відповідальність	2	1
4.	ТЕМА 6. Загальна теорія конституційного права України	2	-
5.	ТЕМА 8. Основи цивільного та сімейного права	2	1
6.	ТЕМА 10. Основи адміністративного та кримінального законодавства	2	1
	РАЗОМ	12	4

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Очна форма	Заочна форма
		Кількість годин	
1	ТЕМА 1. Поняття, предмет і методи правознавства Основні закономірності виникнення держави і права	6	8
2	ТЕМА 2. Сутність, ознаки, функції, типи та форми держави	6	8
3	ТЕМА 3. Поняття, ознаки, сутність та форми права	2	8
4	ТЕМА 4. Поняття, ознаки і види правовідносин	8	8
5	ТЕМА 5. Правомірна поведінка, правопорушення і юридична відповідальність	6	8
6	ТЕМА 6. Загальна теорія конституційного права України	4	8
7	ТЕМА 7. Захист прав громадян та організацій: діяльність судових та правоохоронних органів. Суд і нотаріат. Прокуратура, адвокатура та інші правоохоронні органи.	6	8

8	ТЕМА 8. Основи цивільного та сімейного права	4	8
9	ТЕМА 9. Основи трудового права	4	8
10	ТЕМА 10. Основи адміністративного та кримінального законодавства	8	8
	Разом	54	80

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних / семінарських занять, до поточних контролів за змістовними модулями
- [2] – написання рефератів та підготовка презентації до захисту
- [3] – виконання практичних вправ

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація;
- практичні методи: вирішення практичних задач, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми, оцінювання доповіді та презентації;
- письмовий контроль: оцінювання вирішення практичних задач, оцінювання вирішення ситуаційних вправ та проблемних ситуацій;
- тестовий контроль: оцінювання поточного тестування за темами.

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами роботи

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 2
- Письмові завдання: вирішення практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій, складання таблиць	від 0 до 5
- Поточне тестування за темами	від 0 до 3
Періодичний контроль:	
- Контрольна робота за змістовними модулями у формі тестування	Від 0 до 20

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	2 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет. Доповідь та презентація виконані самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки (або вони взагалі відсутні), тема не розкрита, робота не відповідає вимогам.
	1 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами, інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками.
	2 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
	3 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно та оригінально, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми повністю розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза власного дослідження, метод відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач вільно презентує матеріал;

		зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні ґрунтовні судження, підкріплені фактичними доказами та розрахунками, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Письмові завдання: розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій, складання таблиць	0 балів	Здобувач практичну задачу, ситуаційну вправу, проблемну ситуацію не виконав.
	1 бал	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але недостатньо розкрив сутність, допускаючи при цьому суттєві неточності; відсутні сформовані уміння та навички дослідження і обґрунтування висновків; використано обмежену кількість джерел.
	2 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але демонструє фрагментарні знання предмету вивчення і дослідження, має ускладнення щодо виділення суттєвих його ознак, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків; використано обмежену кількість джерел.
	3 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє знання предмету вивчення, чітко описує суттєві його ознаки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки і формулює висновки; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
	4 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі обґрунтовує обрані методи та інструменти дослідження, повно і чітко представляє основні теоретичні поняття для аналізу практичного матеріалу; в аналітичній / розрахунковій частині надає повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку формулює розгорнуті висновки, окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
	5 балів	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє володіння навичками наукового дослідження; виявляє самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної статистичної та аналітичної інформації; із розглянутої проблеми робить чіткі вірні висновки. Здобувач виконує задачу, розв'язує ситуаційну вправу, проблемну ситуацію з творчим підходом, використовуючи нешаблонні фрази, демонструє розгорнуте, цікаве бачення, яке відрізняється власними роздумами, висновками; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
Поточне тестування за темами	0 балів	Тестування не виконано.
	1 бал	Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 33% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях.

	2 бали	Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 66% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях.
	3 бали	Тестування виконано в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані.
Контрольна робота за змістовними модулями у формі тестування	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	0,8 бали	Відповідь на запитання правильна.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття та основні ознаки держави.
2. Функції держави.
3. Класифікація держав за їх формою.
4. Механізм держави.
5. Правова держава і громадянське суспільство.
6. Поняття та основні ознаки права.
7. Поняття та види соціальних норм.
8. Норма права: поняття, структура і види.
9. Правовідносини та їх склад.
10. Система права та система законодавства.
11. Закони і підзаконні нормативні акти.
12. Правопорушення: поняття, склад і види.
13. Юридична відповідальність та її види.
14. Конституція України: загальна характеристика.
15. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, гарантії їх дотримання.
16. Громадянство України.
17. Виборче право та виборча система в Україні.
18. Правовий статус народного депутата України.
19. Правовий статус Президента України.
20. Верховна Рада України. Законодавчий процес.
21. Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування, повноваження.
22. Місцеві державні адміністрації.
23. Поняття і система органів місцевого самоврядування.
24. Система судів загальної юрисдикції в Україні. Конституційний Суд України.
25. Система правоохоронних органів України.
26. Система правозахисних органів. Адвокатура. Нотаріат.
27. Поняття і структура цивільного законодавства.
28. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. Цивільні право- і дієздатність.
29. Правочини. Поняття договору і його види.
30. Форми власності. Захист права власності.
31. Спадкування за законом і заповітом.
32. Право громадян на житло і форми його реалізації.
33. Договір житлового найму. Права та обов'язки власників та наймачів житлового приміщення. Відповідальність наймача за невиконання договору житлового найму. Приватизація державного житлового фонду.

34. Шлюб. Умови і порядок укладання шлюбу. Шлюбний контракт.
35. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя.
36. Припинення шлюбу та визнання його недійсним.
37. Права та обов'язки матері, батька та дитини. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів.
38. Усиновлення (удочеріння). Опіка і піклування.
39. Трудовий договір: поняття, умови укладення, форма, сторони і зміст.
40. Прийняття на роботу.
41. Підстави і порядок припинення трудового договору.
42. Колективні договори та угоди.
43. Робочий час і час відпочинку. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх. Оплата праці.
44. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність працівника. Види матеріальної відповідальності.
45. Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів.
46. Пенсійне страхування. Поняття та види пенсій в Україні.
47. Види державних допомог сім'ям з дітьми.
48. Поняття, функції та види податків.
49. Підприємницька діяльність, порядок державної реєстрації її суб'єктів.
50. Поняття і види підприємств.
51. Господарські товариства.
52. Екологічні права та обов'язки громадян.
53. Форми власності на землю.
54. Порядок вирішення земельних спорів.
55. Державна служба в Україні.
56. Поняття і склад адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень.
57. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.
58. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину.
59. Обставини, що виключають кримінальну відповідальність: необхідна оборона, крайня необхідність, затримання злочинця.
60. Види кримінальних покарань.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Додаток 2)

Поточний та періодичний контроль						Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			0-60
T02	T03	T05	T06	T08	T10	
0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	
Контрольна робота * за змістовим модулем 1: 0-20			Контрольна робота * за змістовним модулем 2: 0-20			0-40
Разом балів						0-100

* Примітка: Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові завдання для контрольних робіт складаються з 25 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу відповідного змістовного модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 0,8 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 - 100	A	зараховано
85 - 89	B	
75 - 84	C	
70 - 74	D	
60 - 69	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала / Оцінка ECTS	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Зараховано	90 – 100 / A	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, розгорнуто, обґрунтовано та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Здобувач демонструє чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку, правильно формулює тлумачення відповідних понять, демонструє знання змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, робить самостійні висновки. Здобувач вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення знань.	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичних завдань, виконує практичні завдання не передбачені навчальною програмою, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Зараховано	85 – 89 / B	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та	Здобувач має стійкі навички виконання практичних завдань, правильно вирішує

		письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає неточності, які не є суттєвими для характеристики предмету питання та не впливають істотно на загальну характеристику того чи іншого явища (поняття).	більшість практичних завдань.
	75 – 84 / С	Здобувач виявляє загалом високий рівень знань щодо всієї програми навчальної дисципліни, на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, але не вміє самостійно аналізувати деякі питання, не повністю переконливо аргументувати свої відповіді, допускає незначні неточності.	Здобувач за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою навчальної дисципліни.
Зараховано	70 – 74 / D	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Здобувач знає основні поняття навчального матеріалу, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків.	Здобувач має елементарні навички виконання практичних завдань, правильно вирішує лише половину практичних завдань.
	60 – 69 / E	Здобувач не повною мірою розуміє предмет навчальної дисципліни, наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів. Здобувач надає нечіткі характеристики відповідних явищ, викладає свої думки з істотним порушенням логіки подання матеріалу.	Здобувач може використовувати знання лише в стандартних практичних ситуаціях, має нестійкі навички виконання практичних завдань, робить багато суттєвих помилок.
Не зараховано з обов'язковим	35 – 59 / FX	Здобувач не правильно розкриває сутність базових питань навчальної дисципліни,	Здобувач здатний виконати лише окремі практичні завдання за

повторним вивченням дисципліни		допускає суттєві змістовні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого, не вміє сформулювати свою думку та викласти її в логічній послідовності, робити узагальнення та висновки.	допомогою викладача. У здобувача відсутні сформовані уміння та навички.
Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0 – 34 / F	Здобувач не знає основних положень навчальної дисципліни, не володіє навчальним матеріалом.	Здобувач виконує лише елементи практичних завдань, погребує постійної допомоги викладача.

13. Навчально-методичне забезпечення

- робоча програма навчальної дисципліни;
- мультимедійні презентації;
- роздатковий ілюстративний матеріал (приклади документів);
- тестові завдання.

14. Рекомендована література

Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. Відомості Верховної Ради України. 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: кодекс від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 №2947-III. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
6. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07. 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
8. Про авторське право і суміжні права: закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/print1217856518710949>.

Основна література:

1. Правознавство: Підручник для студентів внз/ Кол. авторів. Черкаси, 2019. 686 с. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/1977/1/pravozn21.04.pdf>
2. Основи права: підручник / В. Д. Гапотій, О. А. Слишук.- 2-ге вид. Із змінами та доп. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 882 с. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4592/>
3. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с. URL: <https://old.duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/pravoznastvo.pdf>

Додаткова:

1. Теорія держави та права: навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О.Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
10. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. / Галуцько В., Діхтієвський П. Кузьменко О., Стеценко С. та інші. Херсон: ОЛДФПЛЮС, 2018, 446 с.
2. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
3. Теорія держави і права: підручник / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва, Т. О. Гуржій та ін.; за заг. ред. Л. В. Ніколаєвої, Т. О. Гуржія. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 424 с.
4. Конституційне право України: Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород: РІК-У, 2023. 536 с.
5. Цивільне право (загальна частина): навч. посібник / О. В. Кіріяк, Ю. П. Пацурківський, М. М. Гудима-Підвербецька. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
6. Цивільне право. Загальна частина: навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.]; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.
7. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
8. Сімейне право України: навчальний посібник / М.М. Дякович. Харків: ЕКУС, 2022. 416 с.
9. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с.
10. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 564 с.
11. The Value of Systematic Content Analysis in Legal Research. Maryam Salehijam. *International Journal of Law*. Volume 3; Issue 5; September 2017. P. 128–130.
12. Калітинський В.М. Сучасні різновиди правових ідеологій: філософсько-правовий вимір: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 "Філософія права". Львів, 2016. 18 с.
13. Кельман М. С. Методологія сучасного правознавства як світ організованих форм мислення та діяльності дослідника. № 876. 2017. С. 61-67.
14. Костицький М. В., Кушакова-Костицька Н. В. Діалектика взаємозв'язку прав людини, прав народу і прав людства (зокрема, в період цивілізаційних викликів). *Права людини та їх реалізація в Україні та світі: матеріали конференції, присвяченій 25-ти річчю КУП НАНУ* (Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ: Київський університет права НАН України, 2020.
15. Костицький М. В., Кушакова-Костицька Н. В. Лінгвістика як методологія юриспруденції. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з проблем розвитку та функціонування державної мови (Київ, 28 листопада 2019 р.). Київ: НАВС, 2019. Ч.1. С. 12-14.
16. Костицький М. В., Кушакова-Костицька Н. В. Про подолання схоластики і догматизму в сучасній юридичній науці. *Генезис держави і права: розвиток загальноєвропейських*

цінностей : матеріали загально-академічної підсумкової науково.-теоретичної конференції здобувачів вищої освіти (м. Київ, 15 травня 2020 р.). Київ: НАВС, 2020. С. 8-9.

17. Кучук А.М. Феномен правового полі центрizmu: загальнотеоретичний і методологічний аспекти: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.
18. Майданик Р. Вчення про методологію приватного (цивільного) права України. Загальні положення. Право України. 2019. Вип. 1. С. 58–74.
19. Павлишин О.В. Правова реальність як знакова система: монографія. Харків: Право, 2017. 336 с.
20. Святошнюк А. Л. Інститут розірвання порушеного договору у цивільному праві України та країн ЄС (порівняльно-правовий аналіз) : дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Одеса, 2015. 218 с.
21. Святошнюк А. Л. Щодо порівняльного методу у методології юридичної науки. Щорічна конференція професорсько-викладацького складу. Одеса, 2021.
22. Сердюк І. А. Інтерпретація поняття «методологічний підхід» у сучасній правничій науці. Науковий вісник ДУ ВС. 2018. № 4. С. 52-58.
23. Сливка С.С., Гарасимів Т.З., Романова А.С., Чорнобай О.Л. Предметна першість у юридичній науці: монографія. Львів: Ліга-прес, 2015. 360 с.
24. Стовба О.В. Право і час: монографія. Харків: Тім Пабліш Груп, 2016. 368 с.

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України – <http://mon.gov.ua/>
3. Урядовий портал – www.kmu.gov.ua
4. European Court of Human Rights – <http://www.echr.coe.int/>
5. Голос України – www.golos.com.ua
6. Урядовий кур'єр – <http://www.ukurier.gov.ua/>
7. Офіційний вісник України – <http://ovu.com.ua/>
8. Інформаційно-пошукова система МЕГА-НАУ – <http://www.nau.kiev.ua>
9. Інформаційно-правова система ЛІГА:ЗАКОН – www.ligazakon.ua/
10. Косультатійно-правова система «Інфодиск» – <http://www.infodisk.com.ua>
11. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
12. Наукова бібліотека ОНУ – <http://www.lib.onu.edu.ua>
13. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка – <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
14. Бібліотека юриста – <http://www.lawbook.org.ua>
15. Інтернет-видання «Юриспруденція он-лайн» – <http://www.lawyer.org.ua/>
16. Український юрист. Журнал сучасного правника <http://www.ukrjurist.com/>
17. Юридична газета Online – <http://www.yur-gazeta.com/>
18. Центр навчальної літератури – <http://culonline.com.ua/>
19. Registering a Domain Name – <http://www.nplu.kiev.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 2. Сутність, ознаки, функції, типи та форми держави

I. Розгляд теоретичних питань

1. Поняття та сутність держави.
2. Ознаки держави та їх характеристика.
3. Функції держави.
4. Типи та форми держави.

II. Письмові завдання

Розпочніть роботу із впорядкування словника термінів і основних понять з курсу дисципліни. Ведіть словник упродовж усього періоду вивчення курсу.

Ознайомтеся із наявною в бібліотеці літературою з курсу. Ознайомтеся із електронними джерелами інформації наявними у доступі.

Ознайомтеся із нормативно-правовими актами.

III. Перевірка знань у формі тестування

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 3. Поняття, ознаки, сутність та форми права

I. Розгляд теоретичних питань

1. Поняття та сутність права.
2. Ознаки права та їх характеристика.
3. Функції права.
4. Форми права.

II. Письмове завдання

Видатні вчені, які займалися осмисленням поняття та сутності права та форм права. (Скласти таблицю).

III. Перевірка знань у формі тестування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема 5. Правомірна поведінка, правопорушення і юридична відповідальність

I. Розгляд теоретичних питань

1. Правомірна поведінка, її сутність і види.
2. Поняття та ознаки правопорушення
3. Склад правопорушення
4. Поняття, види і основні принципи юридичної відповідальності.

II. Письмове завдання

Види юридичної відповідальності. (Скласти таблицю).

III. Перевірка знань у формі тестування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема 6. Загальна теорія конституційного права України

I. Розгляд теоретичних питань

1. Поняття конституційного права.
2. Джерела правового регулювання конституційного права України та їх характеристика.
3. Конституція України.
4. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина та їх характеристика.

II. Перевірка знань у формі тестування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема 8. Основи цивільного та сімейного права України

I. Розгляд теоретичних питань

1. Поняття цивільного права України
2. Принципи цивільного права України
3. Джерела правового регулювання цивільного права України.
4. Цивільний кодекс України та його характеристика.
5. Основні інститути цивільного права України та їх характеристика.
6. Поняття сімейного права України та його характеристика.
7. Характеристика Сімейного кодексу України.
8. Основні інститути сімейного права України

II. Письмове завдання

Скласти порівняльно-правову таблицю інститутів цивільного та сімейного права України.

III. Перевірка знань у формі тестування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема 10. Основи адміністративного та кримінального законодавства

I. Розгляд теоретичних питань

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення
2. Адміністративні правопорушення: поняття та ознаки, склад.
3. Адміністративна відповідальність: поняття та особливості.
4. Кримінальний кодекс України, його загальна характеристика.
5. Злочин: поняття та ознаки, склад. Стадії вчинення злочину.
6. Кримінальна відповідальність та її підстави. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

II. Письмове завдання

Розв'язати ситуаційну задачу..

III. Перевірка знань у формі тестування.

Додаток 3

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного, періодичного та підсумкового контролю

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1		
ТЕМА 2. Сутність, ознаки, функції, типи та форми держави.	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (письмове завдання) 0 – 3 (поточне тестування)	0 – 10
ТЕМА 3. Поняття, ознаки, сутність та форми права	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (письмове завдання) 0 – 3 (поточне тестування)	0 – 10
ТЕМА 5. Правомірна поведінка, правопорушення і юридична відповідальність	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (письмове завдання) 0 – 3 (поточне тестування)	0-10
Контрольна робота за змістовним модулем 2 (тестування)	0 – 20	0-20
Змістовий модуль 2		
ТЕМА 6. Загальна теорія конституційного права України	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (письмове завдання) 0 – 3 (поточне тестування)	0 – 10
ТЕМА 8. Основи цивільного та сімейного права	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (письмове завдання) 0 – 3 (поточне тестування)	0 – 10
ТЕМА 10. Основи адміністративного та кримінального законодавства	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (письмове завдання) 0 – 3 (поточне тестування)	0-10
Контрольна робота за змістовним модулем 2 (тестування)	0 – 20	0 – 20
Загалом сума балів		0 – 100